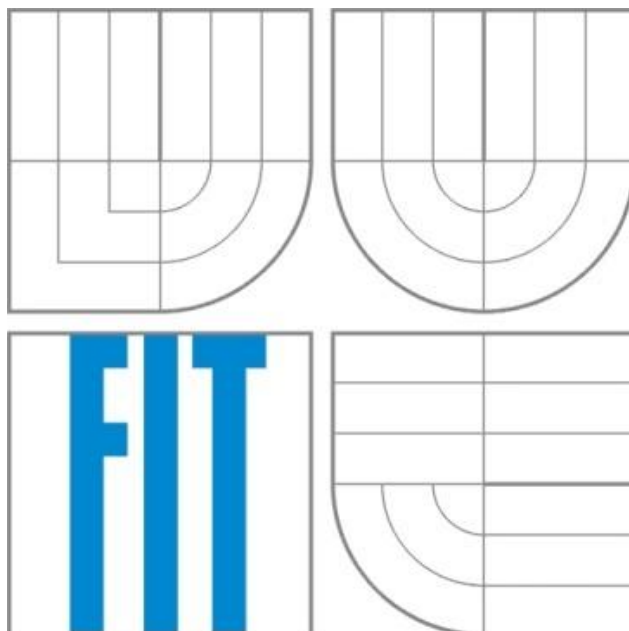

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ

Fakulta informačních technologií

TEORIE OBVODŮ

2014/2015

Semestrální projekt

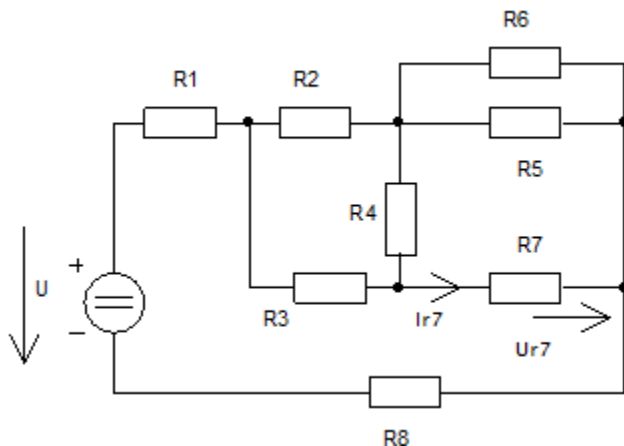
Príklad 1 – variant B

Stanovte napätie U_{R7} a prúd I_{R7} . Použite metódu postupného zjednodušovania obvodu.

Zadané hodnoty :

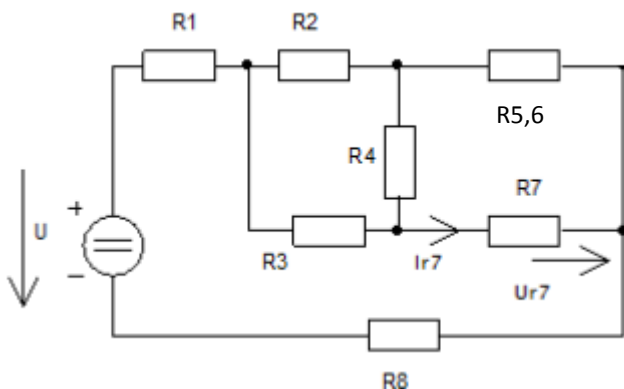
U [V]	R_1 [Ω]	R_2 [Ω]	R_3 [Ω]	R_4 [Ω]	R_5 [Ω]	R_6 [Ω]	R_7 [Ω]	R_8 [Ω]
95	650	730	340	330	410	830	340	220

Schéma zapojenia :

1. Vypočítame paralelnú hodnotu rezistorov R_5 , R_6 :

$$R_{5,6} = \frac{R_5 * R_6}{R_5 + R_6} = \frac{410 * 830}{410 + 830} = 274,4355 \Omega$$

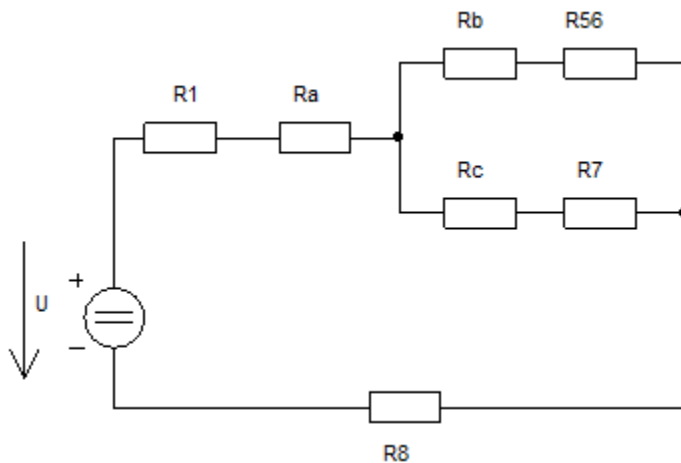

2. Transfigurujeme rezistory R_2 , R_3 , R_4 na hviezdu :

$$R_a = \frac{R_2 * R_3}{R_2 + R_3 + R_4} = \frac{730 * 340}{1400} = 177,2857 \Omega$$

$$R_b = \frac{R_2 * R_4}{R_2 + R_3 + R_4} = \frac{730 * 330}{1400} = 172,0714 \Omega$$

$$R_c = \frac{R_3 * R_4}{R_2 + R_3 + R_4} = \frac{340 * 330}{1400} = 80,1429\Omega$$

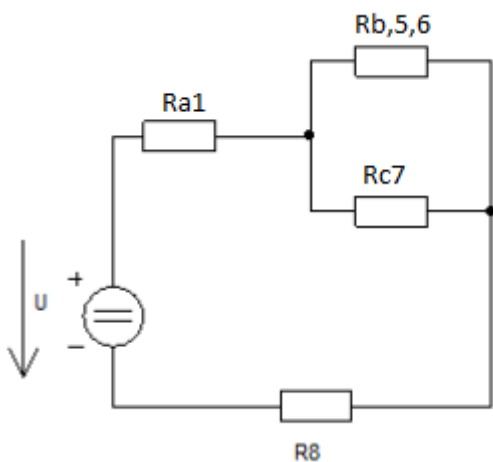

3.Sériovo spojíme rezistory Ra a R1, Rb a R56, Rc a R7:

$$R_{a1} = R_a + R_1 = 650 + 177,2851 = 827,2851\Omega$$

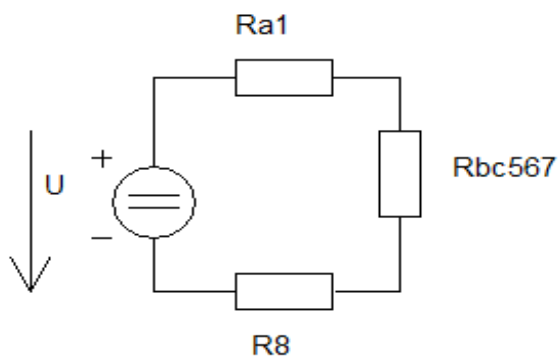
$$R_{b5,6} = R_{5,6} + R_b = 274,4355 + 172,0714 = 446,5069\Omega$$

$$R_{c7} = R_7 + R_c = 340 + 80,1429 = 420,1429\Omega$$

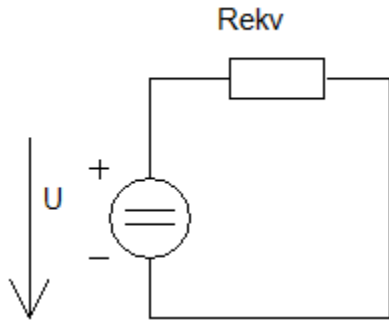
4.Paralelne spojíme rezistory R_{b5,6} a R_{c7}:

$$R_{bc567} = \frac{R_{c7} * R_{b56}}{R_{c7} + R_{b56}} = \frac{420,1429 * 446,5069}{420,1429 + 446,5069} = 216,4619\Omega$$

5. Vypočítame celkový odpor v obvode :

$$R_{ekv} = R_{bc567} + R_{a1} + R_8 = 446,5069 + 827,2851 + 220 = 1263,7477\Omega$$

6. Vypočítame prúd prechádzajúci obvodom :

$$I = \frac{U}{R_{ekv}} = \frac{95}{1263,7477} = 0,0752A$$

7. Dopočítame ostatné neznáme veličiny :

$$U_{Rbc567} = I * R_{bc567} = 0,0752 * 216,4619 = 16,2714V$$

$$IR_7 = \frac{U_{Rbc567}}{R_{c7}} = \frac{16,2714}{420,1429} = 0,0387A$$

$$U_{R7} = IR_7 * R_7 = 0,0387 * 340 = 13,1682V$$

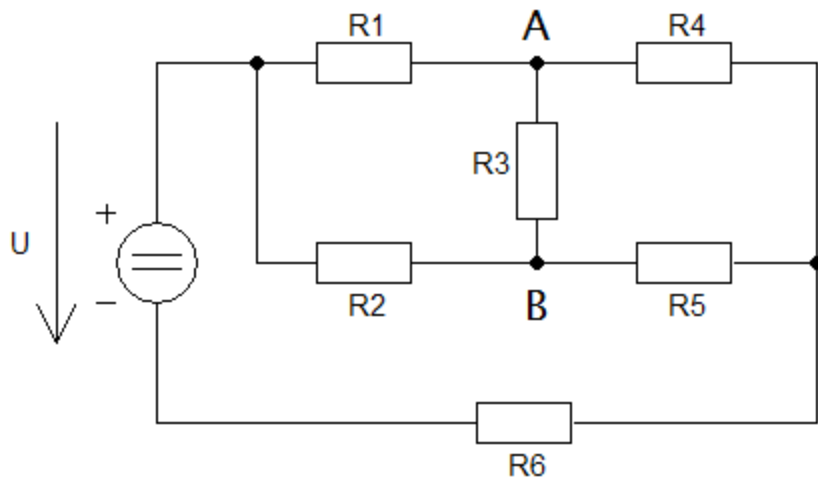
Príklad 2 – variant A

Stanovte napätie U_{R_3} a prúd I_{R_3} . Použite metódu Theveninovej vety.

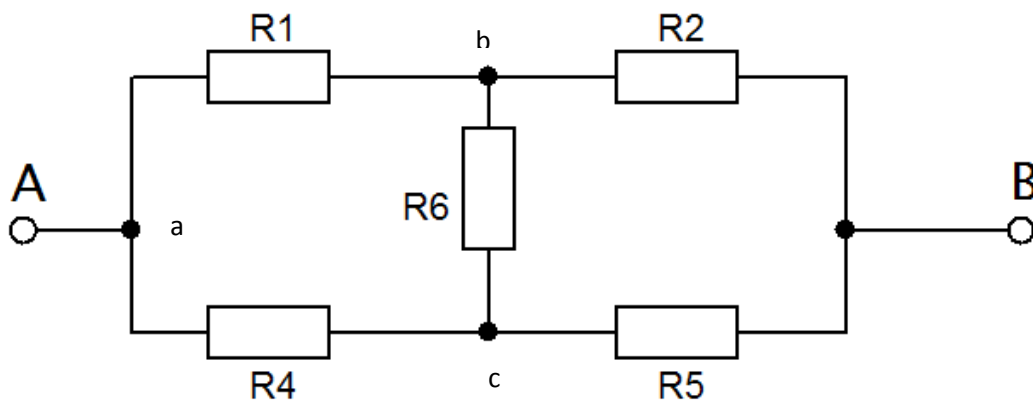
Zadané hodnoty :

$U[V]$	$R_1 [\Omega]$	$R_2 [\Omega]$	$R_3 [\Omega]$	$R_4 [\Omega]$	$R_5 [\Omega]$	$R_6 [\Omega]$
50	525	620	210	530	130	150

Schéma zapojenia :

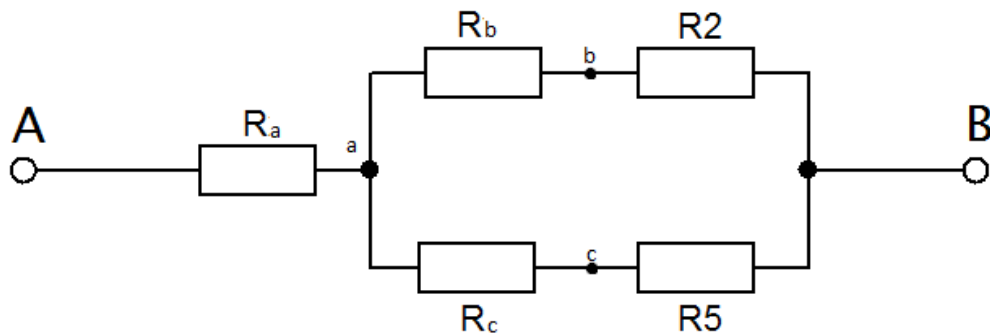

1. Vypočítame odpor R_i :

a.)

Tento obvod najprv musíme zjednodušiť pomocou transfigurácie na hviezdu. Odpor R_i je odpor medzi svorkami A a B.

$$R_a = \frac{R_1 * R_4}{R_1 + R_4 + R_6} = \frac{525 * 530}{1205} = 230,9129\Omega$$

$$R_b = \frac{R_1 * R_6}{R_1 + R_4 + R_6} = \frac{525 * 150}{1205} = 65,3527\Omega$$

$$R_c = \frac{R_6 * R_4}{R_1 + R_4 + R_6} = \frac{150 * 530}{1205} = 65,9751\Omega$$

b.)

Vypočítame odpor R_i :

$$R_i = R_a + \frac{(R_b + R_2) * (R_c + R_5)}{R_b + R_c + R_2 + R_5} = 230,9129 + \frac{(65,3527 + 620) * (65,9751 + 130)}{65,3527 + 65,9751 + 620 + 130} = 383,3103\Omega$$

2. Vypočítame výsledný odpor bez R_3 :

$$R_{12456} = R_6 + \frac{(R_1 + R_4) * (R_2 + R_5)}{R_1 + R_2 + R_4 + R_5} = 150 + \frac{(525 + 530) * (620 + 130)}{525 + 620 + 530 + 130} = 588,3657\Omega$$

3. Vypočítame prúd I_x :

$$I_x = \frac{U}{R_{12456}} = \frac{50}{588,3657} = 0,0849A$$

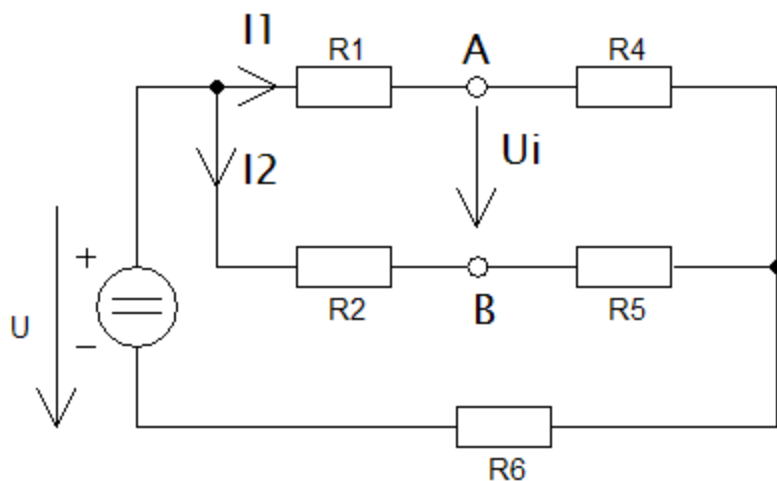
4. Vypočítame napätie U celkového odporu bez R_3 :

$$U_{R1245} = I_x * R_{1245} = 0,0849 * 438,3657 = 37,2172V$$

5. Vypočítame prúdy pretekajúce obvodom :

$$I_1 = \frac{U_{R1245}}{R_1 + R_4} = \frac{37,2172}{1055} = 0,0353A$$

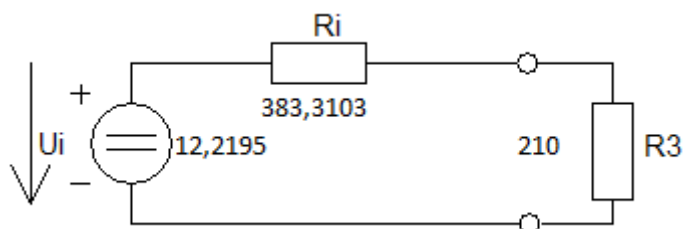
$$I_2 = \frac{U_{R1245}}{R_2 + R_5} = \frac{37,2172}{750} = 0,0496A$$

6. Vypočítame napätie U_i :

$$U_i = I_2 * R_2 - I_1 * R_1 = 30,752 - 18,5325 = 12,2195V$$

7. Nakreslíme náhradnú schému zapojenia :

8. Vypočítame I_{R3} a U_{R3} :

$$I_{R3} = \frac{U_i}{R_i + R_3} = \frac{12,2195}{383,3103 + 210} = 0,0206A$$

$$U_{R3} = I_{R3} * R_3 = 0,0206 * 210 = 4,3251V$$

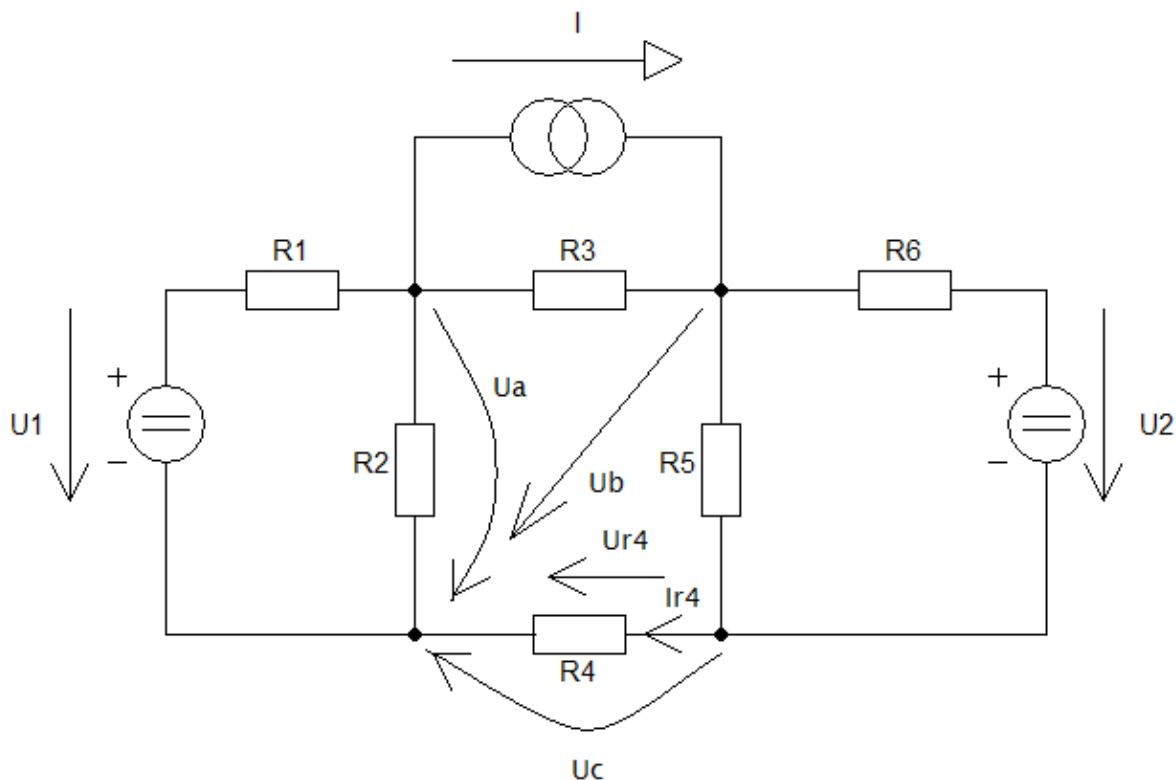
Príklad 3 - variant A

Stanovte napätie U_{R5} a prúd I_{R5} . Použite metódu uzlových napätí (U_A, U_B, U_C).

Zadané hodnoty :

U_1 [V]	U_2 [V]	I [A]	R_1 [Ω]	R_2 [Ω]	R_3 [Ω]	R_4 [Ω]	R_5 [Ω]	R_6 [Ω]
120	90	0,7	530	490	650	390	320	120

Schéma zapojenia :

1. Vyjadríme rovnice pre jednotlivé uzly :

$$1 : I_{R1} - I - I_{R3} - I_{R2} = 0$$

$$2 : I + I_{R3} + I_{R6} - I_{R5} = 0$$

$$3 : I_{R5} - I_{R4} - I_{R6} = 0$$

2. Vyjadríme jednotlivé prúdy :

$$I_{R1} = \frac{U_1 - U_A}{R_1}$$

$$I_{R2} = \frac{U_A}{R_2}$$

$$I_{R3} = \frac{U_A - U_B}{R_3}$$

$$I_{R4} = \frac{U_C}{R_4}$$

$$I_{R5} = \frac{U_B - U_C}{R_5}$$

$$I_{R6} = \frac{U_C - U_B + U_2}{R_6}$$

3. Vyjadrené prúdy dosadíme do rovníc :

$$1: \quad \frac{U_1 - U_A}{R_1} - I - \frac{U_A - U_B}{R_3} - \frac{U_A}{R_2} = 0$$

$$2: \quad I + \frac{U_A - U_B}{R_3} + \frac{U_C - U_B + U_2}{R_6} - \frac{U_B - U_C}{R_5} = 0$$

$$3: \quad \frac{U_B - U_C}{R_5} - \frac{U_C}{R_4} - \frac{U_C - U_B + U_2}{R_6} = 0$$

4. Riešime rovnice o troch neznámych :

$$1: \quad \frac{120 - U_A}{530} - 0,7 - \frac{U_A - U_B}{650} - \frac{U_A}{490} = 0$$

$$2: \quad 0,7 + \frac{U_A - U_B}{650} + \frac{U_C - U_B + 90}{120} - \frac{U_B - U_C}{320} = 0$$

$$3: \quad \frac{U_B - U_C}{650} - \frac{U_C}{390} - \frac{U_C - U_B + 90}{120} = 0$$

Výsledky rovníc :

$$U_A = -24,748 \text{ V}$$

$$U_B = 219,895 \text{ V}$$

$$U_C = 126,206 \text{ V}$$

5. Vypočítame I_{R5} a U_{R5} :

$$I_{R5} = \frac{U_B - U_C}{R_5} = \frac{219,895 - 126,206}{320} = 0,2928 \text{ A}$$

$$U_{R5} = I_{R5} * R_5 = 0,2928 * 320 = 93,696 \text{ V}$$

Príklad 4 - variant B

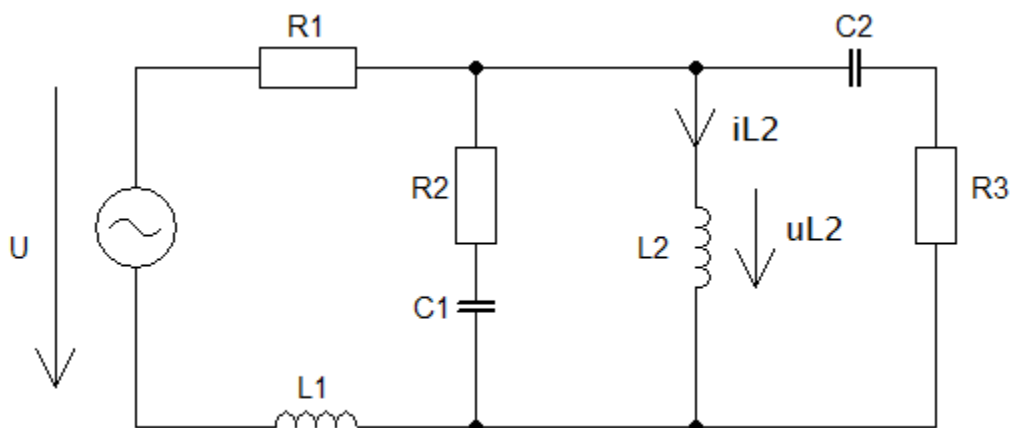
Pre napájacie napätie platí : $u=U*\sin(2\pi ft)$.

Vo vzťahu pre napätie $u_{L2} = U_{L2}*\sin(2\pi ft+\varphi_{L2})$, určite $|U_{L2}|$ a φ_{L2} . Použite metódu zjednodušovania obvodu.

Zadané hodnoty :

U[V]	R ₁ [Ω]	R ₂ [Ω]	R ₃ [Ω]	L ₁ [mH]	L ₂ [mH]	C ₁ [F]	C ₂ [F]	f [Hz]
35	160	220	270	480	420	440	170	85

Schéma zapojenia :

1. Vypočítame uhlovú rýchlosť :

$$\omega = 2\pi * f = 2\pi * 85 = 534,0710 \text{ rad/s}$$

2. Odporý cievok a kondenzátorov :

$$XC_1 = \frac{-1}{\omega C_1} j = \frac{-1}{534,0710 * 440 * 10^{-6}} = -j4,2553 \Omega$$

$$XC_2 = \frac{-1}{\omega C_2} j = \frac{-1}{534,0710 * 170 * 10^{-6}} = -j11,0132 \Omega$$

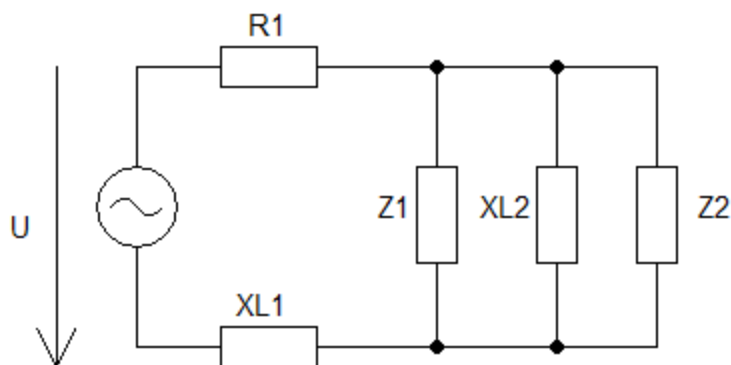
$$XL_1 = \omega * L_1 * j = 534,0710 * 480 * 10^{-3} * j = j256,3541 \Omega$$

$$XL_2 = \omega * L_2 * j = 534,0710 * 420 * 10^{-3} * j = j224,3098 \Omega$$

3. Spojíme sériové zapojenie R_2 a X_{C1} , R_3 a X_{C2} :

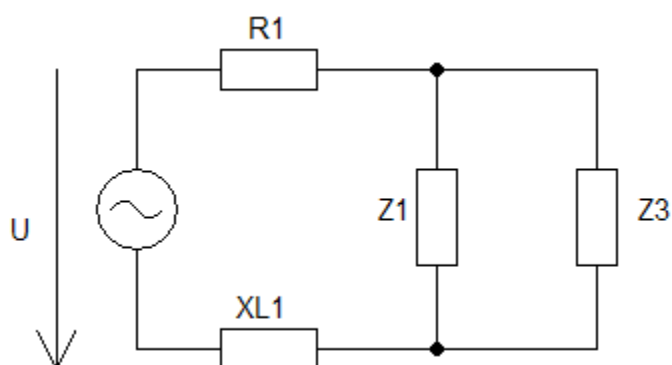
$$Z_1 = R_2 + X_{C1} = 220 + (-j4,2553) = 220 - j4,2553 \Omega$$

$$Z_2 = R_3 + X_{C2} = 270 + (-j11,0132) = 270 - j11,0132 \Omega$$

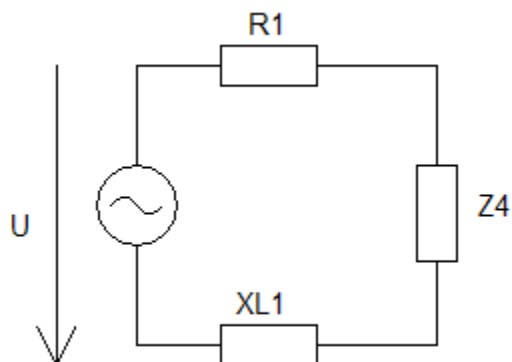

4. Spojíme paralelne zapojenia Z_2 a X_{L2} , a vypočítané Z_3 so Z_1 :

$$Z_3 = \frac{Z_2 * X_{L2}}{Z_2 + X_{L2}} = \frac{(270 - j11,0132) * (j224,3098)}{270 - j11,0132 + j224,3098} = 114,6436 + j133,0255$$

$$Z_4 = \frac{Z_3 * Z_1}{Z_3 + Z_1} = \frac{(114,6436 + j133,0255) * (220 - j4,2553)}{(114,6436 + j133,0255) + (220 - j4,2553)} = 95,7130 + j49,2725 \Omega$$

5. Dovočítame výslednú impedanciu obvodu :

$$Z = Z_4 + R_1 + X_{L1} = (95,7130 + j49,2725) + 160 + j256,3541 \\ = 256,1394 + j305,5756 \Omega$$

6. Vypočítame prúd tečúci obvodom :

$$I = \frac{U}{Z} = \frac{35}{256,1394 + j305,5756} = 0,5639 - j0,0673 \text{ A}$$

7. Vypočítame napätie U_{Z4} :

$$U_{Z4} = I * Z_4 = 0,5639 - j0,0673 * (95,7130 + j49,2725) = 8,7332 - j3,6919 \text{ V}$$

8. Vypočítame I_{L2} a U_{L2} :

$$I_{L2} = \frac{U_{Z4}}{X_{L2}} = \frac{8,7332 - j3,6919}{j224,3098} = -0,0165 - j0,0389 \text{ A}$$

$$U_{L2} = I_{L2} * X_{L2} = -0,0165 - j0,0389 * j224,3098 = 8,7324 - j3,6919 \text{ V}$$

9. Vypočítame $|U_{L2}|$ a φ_{L2} :

$$|U_{L2}| = \sqrt{Rm^2 + I^2} = \sqrt{8,7324^2 + 3,6919^2} = 9,4808 \text{ V}$$

$$\varphi_{L2} = \arctan \frac{I}{Rm} = \arctan \frac{-3,6919}{8,7324} = -0,3999 \text{ rad} \rightarrow -22,9081^\circ$$

Príklad 5 - variant A

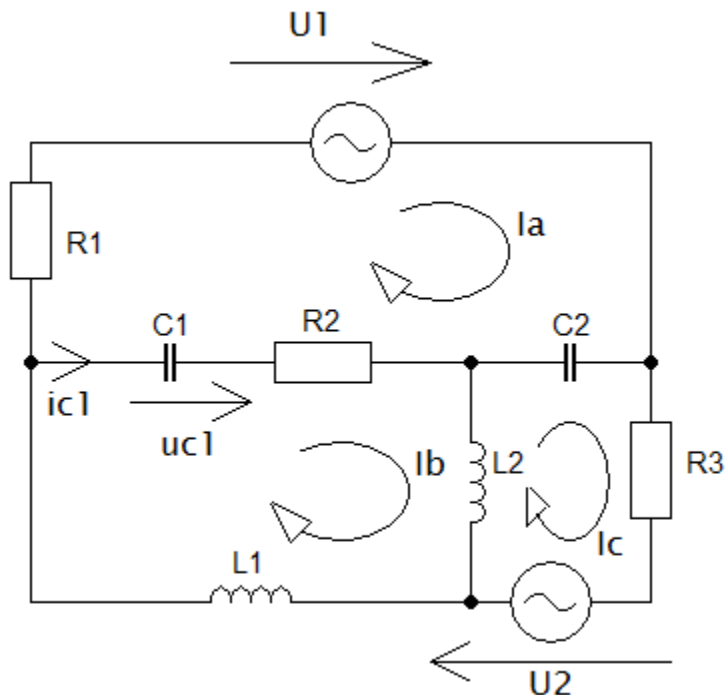
Pre napájacie napätie platí : $u_L = U_1 \sin(2\pi ft)$, $u_2 = U_2 \sin(2\pi ft)$.

Vo vzťahu pre napätie $u_{C1} = U_{C1} \sin(2\pi ft + \varphi_{C1})$, určite $|U_{C1}|$ a φ_{C2} . Použite metódu zjednodušovania obvodu.

Zadané hodnoty :

U_1 [V]	U_2 [V]	R_1 [Ω]	R_2 [Ω]	R_3 [Ω]	L_1 [mH]	L_2 [mH]	C_1 [F]	C_2 [F]	f [Hz]
35	55	125	140	180	120	100	200	105	70

Schéma zapojenia :

1. Vypočítame uhlovú rýchlosť

$$\omega = 2\pi * f = 2\pi * 70 = 439,8230 \text{ rad/s}$$

2. Odporov cievok a kondenzátorov :

$$XC_1 = \frac{-1}{\omega C_1} j = \frac{-1}{439,823 * 200 * 10^{-6}} = -j11,3682 \Omega$$

$$XC_2 = \frac{-1}{\omega C_2} j = \frac{-1}{439,823 * 105 * 10^{-6}} = -j21,6538 \Omega$$

$$XL_1 = \omega * L_1 * j = 439,823 * 120 * 10^{-3} * j = j52,7788 \Omega$$

$$XL_2 = \omega * L_2 * j = 439,823 * 100 * 10^{-3} * j = j43,9823 \Omega$$

3. Zostavíme rovnice pre jednotlivé prúdy :

$$I_a: I_a R_1 + X_{C1} * (I_a - I_b) + R_2 * (I_a - I_b) + X_{C2} * (I_a - I_c) + U_1 = 0$$

$$I_b: I_b X_{L1} + X_{C1} * (I_b - I_a) + R_2 * (I_b - I_a) + X_{L2} * (I_b - I_c) = 0$$

$$I_c: I_c R_3 + X_{C2} * (I_c - I_a) + X_{L2} * (I_c - I_b) + U_2 = 0$$

4. Do rovníc dosadíme známe hodnoty :

$$125I_a - j11,3682 * (I_a - I_b) + 140 * (I_a - I_b) - j21,6538 * (I_a - I_c) + 35 = 0$$

$$I_b j52,7788 - j11,3682 * (I_b - I_a) + 140 * (I_b - I_a) + j43,9823 * (I_b - I_c) = 0$$

$$180 I_c - j21,6538 * (I_c - I_a) + j43,9823 * (I_c - I_b) + 55 = 0$$

5. Vypočítame sústavu rovníc :

$$I_a = -0,2307 + j0,0469 A$$

$$I_b = -0,1853 + j0,0793 A$$

$$I_c = -0,0776 - j0,0406 A$$

6. Vypočítame U_{C1} a φ_{C1} :

$$\begin{aligned} U_{C1} &= (I_b - I_a) * X_{C1} = ((-0,1853 + j0,0793) - (-0,2307 + j0,0469)) * (-j11,6538) \\ &= 0,3673 - j0,5153V \end{aligned}$$

$$|U_{C1}| = \sqrt{Im_{U_{C1}}^2 + Re_{U_{C1}}^2} = \sqrt{0,3673^2 + 0,5153^2} = 0,6328 V$$

$$\varphi_{C1} = \arctan \frac{Im_{U_{C1}}}{Re_{U_{C1}}} = \frac{-0,5153}{0,3673} = -0,9515 rad \rightarrow 119,4232^\circ$$

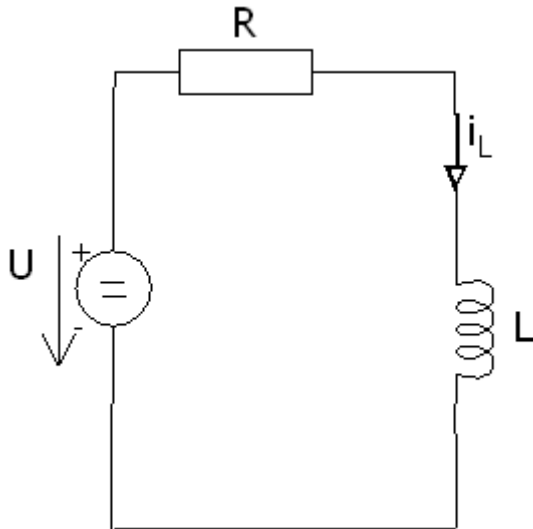
Príklad 6 – variant A

Zostavte diferenciálnu rovnicu popisujúcu chovanie obvodu na obrázku, upravte ju dosadením hodnôt parametrov. Vypočítajte analytické riešenie $i_L = f(t)$. Skontrolujte dosadením do zostavenej rovnice.

Zadané hodnoty :

U[V]	R [Ω]	L[mH]	$I_L(0)$ [V]
20	10	40	9

Schéma zapojenia :

1. Vyjadríme U_L pomocou kirchiffovho zákona, dosadíme do axiómu :

$$U_L = U - U_R$$

$$i'_L = \frac{1}{L} * (U - U_R) = \frac{1}{L} * (U - R * i_L)$$

$$L * i'_L + R * i_L = U$$

2. Dosadíme do rovnice :

$$40i'_L + 10i_L = 20$$

3. Vypočítame λ :

$$\lambda = -\frac{1}{4}$$

4. Očakávaný tvar :

$$i_L(t) = c(t) * e^{\lambda t} = c(t) * e^{-\frac{1}{4}t}$$

5. Riešime rovnicu :

5.1 Derivujeme i_L

$$i'_L = c'(t) * e^{-\frac{1}{4}t} + c(t) * e^{-\frac{1}{4}t} * \left(-\frac{1}{4}\right)$$

5.2 Dosadíme hodnotu i_L a i'_L , zjednodušíme :

$$40 c'(t) * e^{-\frac{1}{4}t} - 10c(t) * e^{-\frac{1}{4}t} + 10c(t) * e^{-\frac{1}{4}t} = 20$$

$$40c'(t) * e^{-\frac{1}{4}t} = 20$$

$$c'(t) * e^{-\frac{1}{4}t} = 0,5$$

$$c'(t) = \frac{0,5}{e^{-\frac{1}{4}t}}$$

$$c'(t) = 0,5 * e^{\frac{1}{4}t}$$

5.3 Integrujeme $c'(t)$:

$$\int c'(t)dt = \int 0,5 * e^{\frac{1}{4}t} dt$$

$$c(t) + k1 = 0,5 * e^{\frac{1}{4}t} * \frac{1}{\frac{1}{4}} + K2$$

$$c(t) = 2 * e^{\frac{1}{4}t} + k$$

5.4 Dosadíme $c(t)$ do očakávaného riešenia :

$$i_L(t) = \left(2 * e^{\frac{1}{4}t} + k\right) * e^{-\frac{1}{4}t}$$

$$i_L(t) = 2 + k * e^{-\frac{1}{4}t}$$

5.5 Dosadíme počiatočnú podmienku i_L a dopočítame konštantu k :

$$9 = 2 + k * e^{-\frac{1}{4}t}$$

$$9 = 2 + k * e^{-\frac{1}{4}0}$$

$$9 = 2 + k$$

$$k = 9 - 2 = 7$$

6. Výsledok :

$$i_L(t) = 2 + 7 * e^{-\frac{1}{4}t}$$

7. Skúška výsledku :

$$i_L = 2 + 7 * e^{-\frac{1}{4}t}$$

$$i'_L = 7 * e^{-\frac{1}{4}t} * \left(-\frac{1}{4}\right)$$

$$40 * \left(7 * e^{-\frac{1}{4}t} * \left(-\frac{1}{4}\right)\right) + 10 * \left(2 + 7 * e^{-\frac{1}{4}t}\right) = 20$$

$$-70 * e^{-\frac{1}{4}t} + 20 + 70 * e^{-\frac{1}{4}t} = 20$$

$$20 = 20$$

Tabuľka výsledkov

Príklad č.	Variant zadania	Výsledok	
1	B	$U_{R7} = 13,1682 \text{ V}$	$I_{R7} = 38,7 \text{ mA}$
2	A	$U_{R3} = 4,3251 \text{ V}$	$I_{R3} = 20,6 \text{ mA}$
3	A	$U_{R5} = 93,6960 \text{ V}$	$I_{R5} = 292,8 \text{ mA}$
4	B	$ U_{L2} = 9,4808 \text{ V}$	$\varphi_{L2} = -22,9081^\circ$
5	A	$ U_{C1} = 0,6328 \text{ V}$	$\varphi_{C1} = 119,4232^\circ$
6	A	$i_L(t) = 2 + 7e^{-\frac{1}{4}t}$	